

Afdeling	: Financiën	B&W-voorstel:
Naam opsteller voorstel	: Aerdts, Mia	BW-009282
Portefeuillehouder	: H.A. (Harrie) Litjens	Zaaknummer JOIN:
		Z/16/016218
		Publicatie:
		Openbaar

Onderwerp

Grondslagen begroting 2017.

Voorstel

1. Akkoord te gaan met de grondslagen voor de begroting 2017
2. De grondslagen voor de begroting 2017 via de TILS-lijst ter kennis te brengen van de raad.

Inleiding

In de grondslagen begroting 2017 worden de uitgangspunten voor de samenstelling van de begroting 2017 aangegeven. Een belangrijk aandachtspunt in deze nota is de wijziging van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) waaraan bij de begroting 2017 uitvoering moet worden gegeven.

Beoogd effect/doel

De raad te informeren over de uitgangspunten die bij de opstelling van de begroting 2017 door de organisatie gehanteerd dienen te worden.

Argumenten

n.v.t.

Kanttekeningen

n.v.t.

Financiële, personele en juridische gevolgen

Weert, 17-02-2016 De directeur, <i>[Handwritten signature]</i> Soort besluit: Besluit college	S		B	W	W	W	W
				HL	FvE	PS	GG
	<i>[Handwritten signature]</i>	akkoord	<i>[Handwritten signature]</i>	<i>[Handwritten signature]</i>	<i>[Handwritten signature]</i>	<i>[Handwritten signature]</i>	
		bespreken	<i>[Handwritten signature]</i>	<i>[Handwritten signature]</i>	<i>[Handwritten signature]</i>	<i>[Handwritten signature]</i>	<i>[Handwritten signature]</i>
		Vergadering B&W van 01-03-2016					

In te vullen door het B&W secretariaat:

- Akkoord
 Akkoord met tekstuele aanpassing door portefeuillehouder
 Anders, nl.:

- Niet akkoord
 Gewijzigde versie

- A-stuk
 B-stuk
 C-stuk

Beslissing d.d.: 01-03-'16

Nummer: 15

De secretaris,

Totaal aantal pagina's: 2
Pagina 1

n.v.t.

Uitvoering/evaluatie

n.v.t.

Communicatie/participatie

n.v.t.

Overleg gevoerd met

Intern:

M.Arts

Extern:

n.v.t.

Bijlagen

- Notitie " Grondslagen begroting 2017 ".

Grondslagen begroting 2017

Inleiding

Voor de samenstelling van de begroting 2017, inclusief meerjarenramingen tot en met 2019, worden zoals gebruikelijk kaders en uitgangspunten opgesteld.

In deze notitie grondslagen begroting 2017 komen de volgende onderwerpen aan bod:

- salarismutatie
- prijsmutatie
- rentepercentages
- opzet ramingen begroting 2017 en meerjarenramingen
- (personeels)prioriteiten en vervangingsinvesteringen
- wijzigingen BBV

Salarismutatie

De salariskosten leggen een flink beslag op het budget van de gemeentelijke begroting. Het is daarom zaak om deze kosten zo nauwkeurig mogelijk te ramen. De berekening van de salariskosten voor een begrotingsjaar wordt gemaakt in de maand maart voorafgaand aan het begrotingsjaar. Het is mogelijk om in deze berekening een opslag op te nemen voor toekomstige salarisontwikkelingen.

De VNG heeft gemeld dat op 10 juli 2015 overeengekomen is dat voor gemeenteambtenaren per 1 januari de lonen stijgen. In het LOGA-akkoord zijn tevens eenmalige uitkeringen opgenomen. Het akkoord bevat:

- Per 1 oktober 2015 en per 1 juli 2016 een eenmalige uitkering van 0,74%.
- Salarisverhoging per 1 januari 2016 met 1,4% (loonruimteovereenkomst i.r.t. verlaging pensioenpremies).

Recent is een nieuw akkoord bereikt over een nieuwe cao. De nieuwe cao heeft een looptijd van zestien maanden. Vanaf 1 januari 2016 stijgen de lonen met 3%. Van 1 januari 2017 tot 1 mei 2017 komt hier nog 0,4% bij. Het loonakkoord voorziet in een lagere pensioenpremie voor 2016, waardoor loonruimte vrijvalt. Dit is onderdeel van de totale loonsverhoging van 3,4%. Het nieuwe akkoord moet nog bekrachtigd worden.

De salarisuitdraai van februari 2016 is de basis voor de opslag voor 2017. De geschatte ontwikkeling loonvoet sector overheid (inclusief incidentele loonontwikkeling) voor 2016 bedraagt volgens de meest recente ramingen van het CPB 2,5%. Normaliter wordt de loonstijging voor het nieuwe begrotingsjaar hieraan gelijk gesteld. Gelet op bovengenoemd nieuw cao-akkoord, wordt voorgesteld de loonstijging 2016 op 3% te stellen en de loonstijging voor 2017 op 0,4%.

Peil 31-12-2015	100,000%
Loonstijging 2016 (eenmalige uitkering werkt niet door) (3 % minus 1,4 % verlaging pensioenpremie)	1,6000%
Peil 1-1-2016	101,6000%
Loonstijging 2017: 0,4% x 101,6	0,406%
Peil 1-1-2017	102,006%

Het opslagpercentage voor 2017 is dus (afgerond) 2 %.

Overigens wordt opgemerkt dat in de gemeente Weert als uitgangspunt geldt dat loon- en prijsstijgingen op basis van de zogenaamde normeringmethodiek gecompenseerd worden door de algemene uitkering uit het gemeentefonds. We gaan er dus van uit dat de extra salariskosten als gevolg van de cao afspraken door een hogere algemene uitkering opgevangen worden.

Prijsmutatie

Bij het opstellen van de begroting wordt bij budgetten die daarvoor in aanmerking komen rekening gehouden met de jaarlijkse prijsmutatie.

Volgens de meest recente ramingen van het CPB van december 2015 (inflatie, geharmoniseerde consumentenprijsindex) is de gemiddelde prijsmutatie in 2016 naar verwachting 0,9%.

Voor ontwikkelingen na 2016 publiceert het CPB nog geen ramingen. Daarom stellen wij voor om de prijsmutatie ook voor 2017 op 0,9% te stellen.

Op grond van bovenstaande geldt de volgende prijsmutatie voor de samenstelling van de begroting 2017:

2016 ten opzichte van 2015: 0,9%

2017 ten opzichte van 2016: 0,9%

Voorgesteld wordt voor 2017 en volgende jaren **geén** prijsmutatie te berekenen. Alleen voor lopende contracten kan met genoemde prijsmutatie rekening worden gehouden.

Rentepercentages

Inzet eigen vermogen

Voor de financiering van de gemeentelijke investeringen (activa) wordt zowel vreemd vermogen (aangegane geldleningen) als eigen vermogen (reserves) ingezet. Voor de aangegane geldleningen wordt rente betaald, voor de inzet van het eigen vermogen hoeft uiteraard geen rente te worden betaald. Deze inzet kost in feite ook geld. Immers de gemeente kan het eigen vermogen ook op een bankrekening zetten waardoor rente-inkomsten worden verkregen. Als dit zou worden gedaan, dan zou meer vreemd geld moeten worden aangetrokken voor de financiering van de investeringen. Enerzijds zou de gemeente dus geld moeten lenen en daarover rente moeten betalen, anderzijds zou de gemeente rente ontvangen over het op de bank gezette eigen vermogen (reserves). Omdat de rente voor het lenen van geld meestal hoger is dan de te ontvangen rente voor het op de bank gezet eigen vermogen, wordt het eigen vermogen ingezet als eigen financieringsmiddel. Bovendien zijn er in dit kader wettelijke voorschriften om te voorkomen dat gemeenten gaan speculeren dan wel min of meer als bank gaan functioneren.

Fictieve rente (bespaarde rente)

De gemeente hoeft over de inzet van het eigen vermogen (reserves) om investeringen te financieren geen rente te berekenen. In de plaats daarvan wordt fictieve rente berekend, de zogenaamde bespaarde rente. Naast de werkelijk betaalde rente is de fictieve rente onderdeel van de kosten van de investeringen (activa). De totale rentekosten (betaalde rente en fictieve rente) worden toegerekend aan de programma's (kapitaallasten) waardoor er ook een fictieve rente-inkomst ontstaat. Tegenover de fictieve rentekosten staat dus eenzelfde bedrag aan fictieve rente-inkomsten. De rente-inkomsten komen deels als bespaarde rente ten gunste van de exploitatie en voor het overige op de balans (reserves en voorzieningen).

Bepalen rentepercentages

Voor de begrotingsamenstelling 2017 moeten rentepercentages vastgesteld worden voor:

- a. Renteverrekening grondexploitatie.
  - b. Reserves en voorzieningen van de algemene dienst.
  - c. Investerings
  - d. Rente omslagpercentage vaste/vlottende activa
- a. Renteverrekening grondexploitatie
De grondexploitatie heeft haar activa (investeringen) en passiva (reserves en voorzieningen) ingebracht in de boekhouding van de algemene dienst.
De renteberekening grondexploitatie vindt volgens een rentestaffel plaats tegen een percentage dat jaarlijks wordt vastgesteld. De bepaling van het rentepercentage gebeurt aan de hand van de werkelijk te betalen rente en de liquiditeitsprognose van het betreffende jaar. Voor 2017 is dit evenals in 2016: 3,25%.
  - b. Reserves en voorzieningen van de algemene dienst
Bij de begrotingsopstelling wordt uitgegaan van een rentevergoeding aan reserves en voorzieningen (bespaarde rente) wegens het gebruik ervan als financieringsmiddel. Vanaf 2012 wordt 2% gehanteerd voor de rentevergoeding aan de reserves en voorzieningen. Ook voor de begroting 2017 wordt dit percentage van 2% gehanteerd.
  - c. Investerings
Bij het financieringstekort wordt gerekend met de geldende kapitaalmarktrente. Op dit moment is dat, uitgaande van de kapitaalmarktrente voor leningen van 10-20 jaar, 1,25%. Concreet betekent dit dat voor 2017 voor de uit te voeren investeringen (de prioriteiten en vervangingsinvesteringen) rekening wordt gehouden met het ontstaan van rentekosten van 1,25% van het te investeren bedrag.
  - d. Renteomslag percentage vaste/vlottende activa.

De afwaardering binnen de grondexploitatie, afgedekt met inkomensreserves, heeft geleid tot minder rentelasten. Dit had een forse verlaging van het renteomslagpercentage tot gevolg waardoor het vaste omslagpercentage vanaf 2015 verlaagd is naar 2%. In 2017 kan dit percentage van 2% aangehouden worden.

Opzet ramingen begroting 2017 en meerjarenramingen

De basis voor de cijfermatige opmaak voor de begroting 2017-2020 is de jaarschijf 2017 van de begroting 2016 aangevuld met de te verwachten ontwikkelingen gedurende het jaar 2016. De beleidsaccenten voor de begroting 2017 op basis van het raadsprogramma 2014-2018 zullen worden opgesteld bij de Voorjaarsnota 2016.

Correcties op de ramingen kunnen plaatsvinden op basis van de eerder omschreven verwachte salaris- en prijsmutatie en autonome ontwikkelingen. Autonome ontwikkelingen kunnen onder meer zijn:

- wijzigingen in de inkomsten of uitgaven op grond van eerder genomen besluiten of van bovenaf (Rijk) opgelegde maatregelen;
- wijzigingen in het aantal uitkeringsgerechtigden;
- uitbreiding van wegen, plantsoenen, riolering, etc.;
- wijzigingen van het ledenaantal van gesubsidieerde verenigingen.

De wijzigingen in het aantal inwoners en het aantal woonruimten voor de jaren 2016 tot en met 2019 worden als volgt geraamd:

- Het voorlopig aantal inwoners per 1 januari 2016 bedraagt 49.097. Dit zijn 183 inwoners meer dan op 1 januari 2015. Afgelopen jaren is de groei doorgezet. Dit jaar zullen de asielzoekers op het AZC worden ingeschreven in de BRP, hetgeen tot een toename van 1.000 inwoners zal leiden. Voorzichtigheidshalve wordt verder uitgegaan van een stabiele bevolkingsomvang.
- Het aantal woningen volgens BAG/CBS bedraagt per 1 januari 2016: 22.505. De toename in de jaren 2016 tot en met 2019 wordt geschat op 100 woningen per jaar. Voor 2016 dient echter rekening gehouden te worden met een afname van per saldo 100 woningen. In 2016 worden ca. 150 woningen opgeleverd. Echter door de sloop van De Weijer en Van Berlo Heem, tezamen 250 wooneenheden, zal het saldo negatief zijn. Vanaf 2017 tot en met 2019 kan rekening gehouden worden met een toename van 100 woningen per jaar.

Ook voor het opstellen van de meerjarenbegroting tot en met 2020 wordt uitgegaan van aanvaard beleid (inclusief bezuinigingsmaatregelen), waarin autonome ontwikkelingen verwerkt zijn via een stelpost op het programma algemene baten en lasten.

(Personeels)prioriteiten en vervangingsinvesteringen

Zoals vermeld wordt voor het samenstellen van de begroting 2017 uitgegaan van bestaand beleid. In tegenstelling tot andere jaren is er voor nieuw beleid (prioriteiten) in de begroting géén stelpost meer opgenomen. Er is bij de begroting 2016 gekozen om voor de jaren 2017 tot en met 2019 het bedrag van de voorgestelde prioriteiten op te nemen. Het beschikbare budget prioriteiten in de meerjarenbegroting bedraagt voor 2017 € 356.677,--, voor 2018 € 236.52,-- en voor 2019 € 98.927,--.

Het bedrag voor de vervangingsinvesteringen bedraagt jaarlijks € 223.000,--.

De prioriteiten en de vervangingsinvesteringen worden in de voorjaarsnota opgenomen. Bij de behandeling daarvan (voorjaarsbeschouwingen) kan de raad dan haar specifieke mening geven, welke als input gebruikt wordt voor de begroting. Integrale afweging en besluitvorming over eventuele prioriteiten en vervangingsinvesteringen vindt plaats bij de behandeling van de begroting 2017.

Wijzigingen Besluit begroting en verantwoording (BBV)

De voorgenomen wijzigingen in het BBV die met ingang van de begroting 2017 verwerkt moeten worden, hebben als rode draad een versterking van de horizontale sturing door de raad. Het doel is meer transparantie van het besluitvormingsproces rond begroting en verantwoording en daarmee een grotere betrokkenheid van alle belanghebbenden bij het besluitvormingsproces. Voor alle betrokkenen beschikbare en hanteerbare informatie over zowel de beoogde als gerealiseerde beleidsresultaten is daarbij essentieel. Een betere vergelijkbaarheid van kosten en beleidsresultaten en daarnaast een versterkt inzicht in de financiële positie van de gemeente - nu en op termijn - staan centraal in de voorliggende vernieuwing van het BBV.

De voorstellen richten zich op de uitvoeringsinformatie, beleidsindicatoren, financiële kengetallen, informatie over verbonden partijen en een aantal meer technische onderwerpen waarbij de wijziging in toerekening van overheadkosten in de voorbereiding van de begroting 2017 de meeste gevolgen heeft wat betreft uit te voeren werkzaamheden.

Uitvoeringsinformatie

Om baten en lasten van taken en activiteiten te kunnen aggregeren en met die van andere gemeenten te kunnen vergelijken, moeten ze in vergelijkbare eenheden worden ingedeeld. In de herziening van het BBV wordt voorgeschreven dat de colleges de ramingen en realisatiecijfers die zij moeten leveren voor de begrotingsuitvoering, indelen aan de hand van uniforme taakvelden, waaraan de bijbehorende baten en lasten moeten worden toegerekend. De taakvelden worden bij ministeriële regeling vastgesteld. Uitgangspunten zijn de herkenbaarheid, de aansluiting op de gemeentelijke praktijk en relevantie voor de beleidssturing.

Beleidsindicatoren

Het wordt steeds belangrijker voor gemeenten om te kunnen sturen op basis van meetbare prestaties. Gemeenten moeten bij de besteding van de beschikbare middelen goed onderbouwde keuzes kunnen maken om te kunnen bijsturen als de ontwikkelingen daartoe aanleiding geven.

Naast de uniforme taakvelden, wordt in het herziene BBV voorgeschreven dat gemeenten een basisset van beleidsindicatoren hanteren voor de begroting en de verantwoordingsstukken. Zij kunnen er zelf voor kiezen om daar eigen indicatoren, toegesneden op de lokale situatie, aan toe te voegen. De indicatoren worden opgenomen in de beleidsbegroting bij de programma's en zijn relevant voor een nadere onderbouwing van het beleid.

Een werkgroep van VNG/KING heeft een basisset van circa 50 indicatoren voor de gemeenten opgesteld. Onderdeel van deze basisset zijn de beleidsindicatoren van de gemeentelijke monitor sociaal domein die al ontwikkeld is door gemeenten, de VNG en het Rijk om na de decentralisaties de ontwikkeling van het sociaal domein in de praktijk te kunnen beoordelen. Voor een aantal beleidsterreinen zijn nog weinig of geen landelijk beschikbare indicatoren voor handen. Er wordt naar gestreefd om ook hiervoor indicatoren te ontwikkelen.

Financiële kengetallen

Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen moet worden opgenomen. Dit is bij de begroting 2016 al doorgevoerd en is eveneens van toepassing op de jaarrekeningstukken vanaf 2015. Naast de kengetallen wordt een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen. De kengetallen en de beoordeling geven gezamenlijk op eenvoudige wijze inzicht aan raadsleden over de financiële positie van de gemeente.

Inzicht in overhead en kosten

Onder overhead wordt verstaan het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. In het gewijzigde BBV worden baten en lasten van overhead niet meer onder de afzonderlijke beleidsprogramma's geregistreerd maar centraal onder een afzonderlijk taakveld. Hiermee vervalt de noodzaak van een complexe en veelal ondoorzichtige kostentoe rekening aan alle gemeentelijke taken en activiteiten. Deze methodiek wordt ook van toepassing op de toerekening van rente. Hiermee winnen begroting en verantwoording aan transparantie; de raad kan beter sturen op de bedrijfsvoering. Bovendien kan door het hanteren van een eenduidige systematiek een betere vergelijking worden gemaakt met andere gemeenten.

Om te voorkomen dat er verschillen gaan optreden in de wijze van toerekening van overhead, wordt een algemene definitie van overhead voorgeschreven. Uitgangspunt van deze definitie is dat kosten zoveel mogelijk direct worden toegerekend aan de betreffende taken/activiteiten. Alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan activiteiten/taken/producten welke gericht zijn op de externe klant, moeten in de betreffende taakvelden worden geregistreerd.